

Kaupunginvaltuusto	§ 8	11.02.2019
Kaupunginhallitus	§ 81	15.04.2019
Kaupunginvaltuusto	§ 18	23.04.2019

Valtuustoaloite terveiden sukupuoliroolien tukemisesta Oriveden kaupungin toiminnassa

Kaupunginvaltuusto 11.02.2019 § 8

Kaupunginvaltuuston esityslistalla olleiden asioiden tultua käsitellyksi puheenjohtaja totesi, että allekirjoittaneet valtuutetut ovat jättäneet valtuustoaloitteen terveiden sukupuoliroolien tukemisesta Oriveden kaupungin toiminnassa.

Aloite kuuluu seuraavasti:

" Valtuustoaloite 11.2.2019
Oriveden kaupunginvaltuusto

Aloite terveiden sukupuoliroolien tukemisesta Oriveden kaupungin toiminnassa.

Tytöt ovat tyttöjä ja pojat poikia. Tämä perustavaa laatua oleva totuus on unohtumassa nyky-yhteiskunnan myllerryksessä. Tapoja olla tyttö tai poika on useita. Ei ole yhtä selkeää ja oikeaa tapaa olla mies tai nainen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö sukupuolia olisi olemassa tai että pelkästään ihmisen kokemus hänen sukupuolestaan tekisi hänestä jonkun sukupuolisen.

Perussuomalaisten valtuustoryhmä on huolissaan lisääntyneestä sukupuolineutraaliuden ja "sukupuoli on kokemus"-ajattelumallin lisääntymisestä Oriveden kaupungissa. Tästä hyvänä esimerkkinä on elämänlaatulautakunnan ideologisin perustein tekemä vuoden tyttö/poikaurheilijan palkinnon poistaminen. Kuntalaisilta saadun palautteen perusteella on syytä epäillä, että myös kouluissa on ainakin ajoittain kerrottu lapsille ja nuorille sukupuolineutraalisuutta ja kokemukseen perustuvaa sukupuolisuutta tukevia väittämiä.

Oriveden esi- ja perusopetuksen tasa-arvosuunnitelmassa 2015 - 2018 todetaan:

"Sukupuolittuneisuuden ja segregaaation vähentäminen ja purkaminen ovat perusopetuksen tasa-arvotyön keskeinen pyrkimys. Tasa-arvon vaatimus saa vielä syvällisemmän ja moniulotteisemman sisällön, kun tasa-arvotyön lähtökohdaksi hyväksytään myös sukupuolen moninaisuus."

Me allekirjoittaneet esitämme, että Oriveden kaupunki:

1. Tekee linjauksen, jossa ohjeistetaan kaikkia kaupungin henkilöstöä ja luottamushenkilöitä huomioimaan päätöksenteossaan sen, että sukupuolia on kaksi ja että tervettä sukupuolikehitystä tulee tukea eikä se-

Kaupunginvaltuusto	§ 8	11.02.2019
Kaupunginhallitus	§ 81	15.04.2019
Kaupunginvaltuusto	§ 18	23.04.2019

koittaa.

2. Pyytää selvityksen kouluissa ja tarhoissa käytettävästä opetusmateriaalista sukupuoliin liittyen.
3. Pyytää esi- ja perusopetuksen viranhaltijoilta selvitystä siitä, mitä tarkoittaa "sukupuolittuneisuuden vähentäminen" ja "sukupuolten moninaisuus" pienten lasten ja nuorten opettamisen kontekstissa ja onko nämä termit käytössä tällä hetkellä.
4. Jos selvityksissä tulee ilmi, että lapsille opetetaan edelleen tieteellisesti kiistanalaisia käsitteitä, kuten "sukupuoli on kokemus" tai "sukupuolia on enemmän kuin kaksi", tulee tuollainen opetus viipymättä lopettaa tai siitä on annettava selkeä tiedote vanhemmille. Epätieteellisen ja ideologiaan perustuvan oppimateriaalin käyttö on verrattavissa uskonnonopetukseen ja siitä tulee olla mahdollista kieltäytyä vakauksellisista syistä.

Lääketieteellinen näyttö ja terveydenhoidon ammattilaisten lausumat ovat asian suhteen yksiselitteisiä: 80% muunsukupuolisuutta tai transkokemuksia omaavista lapsista kasvaa näistä kokemuksista ulos aikuisuuteen mennessä. Lapsen ja nuoren kokiessa sukupuoleensa kohdistuvaa hämmennystä, tuota sukupuolen pääsääntöisesti virheellistä kokemusta ei tule korostaa, vaan lasta on pyrittävä kasvattamaan normaalisti. Hämmentyneelle lapselle sukupuolten moninaisuudesta opettaminen ei ole vastuullista tai mihinkään lääketieteelliseen tai hoidolliseen tosiasiaan perustuvaa, vaan suorastaan vahingollista ja vaarallista aivopesua.

Sami Kymäläinen
Pekka Tuhkanen
Kirsi Mäkinen
Jussi Viljanen
Henry Ingraesus
Kimmo Vihusaari
Sebastian Toukola"

Puheenjohtaja otti valtuustoaloitteen vastaan ja totesi, että aloite lähetetään kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 15.04.2019 § 81

Orivedellä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintaa ohjaavat tasa-arvolaki, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lainsäädäntö sekä varhaiskasvatussuunnitelman ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Lisäksi kasvatuksessa ja opetuksessa noudatetaan Opetushallituksen ohjeistuksia sukupuolten tasa-arvon edistämisestä. Kyseinen aloite on ristiriidassa varhaiskasvatusta ja perusopetusta

Kaupunginvaltuusto	§ 8	11.02.2019
Kaupunginhallitus	§ 81	15.04.2019
Kaupunginvaltuusto	§ 18	23.04.2019

säätelävien lakien (mm. perusopetuslaki ja -asetus, lastensuojelulaki, yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki), normien ja Opetushallituksen ohjeistuksen kanssa.

Tasa-arvovaltuutetun toimiston mukaan tasa-arvolain (laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)) tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Tasa-arvolakia sovelletaan pääsääntöisesti kaikessa yhteiskunnallisessa toiminnassa ja kaikilla elämänalueilla. Lakia ei sovelleta perheenjäsenten välisiin tai muihin yksityiselämän piiriin kuuluviin suhteisiin eikä uskonnonharjoitukseen liittyvään toimintaan.

Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan tasa-arvolaisissa henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan. Sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Tasa-arvolain syrjintäsäännökset koskevat myös syrjintää, joka perustuu siihen, että henkilön fyysiset sukupuoli määrittävät ominaisuudet eivät ole yksiselitteisesti naisen tai miehen.

Tasa-arvolaisissa on kolmenlaisia säännöksiä: tasa-arvon edistämissäännökset, syrjinnän kiellot sekä oikeussuojaa ja valvontaa koskevat säännökset.

1. Tasa-arvon edistämissäännökset koskevat viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien velvollisuutta edistää tasa-arvoa. Viranomaisten tulee arvioida kaikkea toimintaansa eri sukupuolten näkökulmasta ja luoda toimintatavat tasa-arvon edistämiseksi. Tasa-arvoa edistetään myös kiintiöillä. Oppilaitoksissa ja työelämässä tasa-arvoa edistetään muun muassa tasa-arvosuunnitelmien avulla.

2. Syrjinnän yleiskielloissa määritellään ja kielletään sukupuoleen perustuva välitön ja välillinen syrjintä. Syrjintää on myös seksuaalinen häirintä ja sukupuoleen perustuva häirintä sekä käsky tai ohje syrjiä. Vastatoimet eli syrjityn aseman heikentäminen oikeuksiin vetoamisen vuoksi on syrjintää. Syrjintäperuste voi myös liittyä läheiseen henkilöön tai syrjintä voi perustua oletukseen.

Syrjinnän erityiskielloissa määritellään syrjivä menettely työelämässä, oppilaitoksissa, etujärjestöissä sekä tavaroiden ja palveluiden tarjonnassa. Näiden kieltojen rikkomisesta voi vaatia hyvitystä. Työnantajalla ja oppilaitoksella on velvollisuus antaa

Kaupunginvaltuusto	§ 8	11.02.2019
Kaupunginhallitus	§ 81	15.04.2019
Kaupunginvaltuusto	§ 18	23.04.2019

pyynnöstä kirjallinen selvitys menettelystään tällaista syrjintää epäilevälle.

3. Tasa-arvolain noudattamista valvovat tasa-arvovaltuutettu sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta. Tasa-arvovaltuutettu antaa muun muassa ohjeita ja neuvoja tasa-arvolain soveltamisesta, kuten syrjinnän kielloista ja tasa-arvosuunnittelusta. Lautakunta voi sakon uhalla kieltää syrjivän menettelyn ja tasa-arvovaltuutetun esityksestä velvoittaa laatimaan tasa-arvosuunnitelman määräajassa.

Todetaan, että perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan sukupuoleen viittaavien termien käyttäminen ei ole varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa kielletty. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Jokainen lapsi nähdään yksilönä, jolla on omat intressinsä ja tavat ilmaista itseään. Seksuaaliseen suuntautumiseen ja identiteettien moninaisuuden tunnistaminen kuuluu sukupuolitietoiseen opetukseen ja ohjaukseen. Paikallisesti ei voida määrittellä, mitä ovat terve sukupuolirooli ja sukupuolikehitys. Opetuksessa, oppimisessa ja oppimisen arvioinnissa sukupuoli ei saa olla määrittävä tekijä.

Opettajien opetusmateriaalin tulee perustua opetussuunnitelmaan, joka on valtakunnallinen normi ja jota jokaisen opettajan on noudatettava opetustyössään. Opetussuunnitelman perusteita ei voi muuttaa paikallisesti. Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Orivedellä muutokset käsittelee ja hyväksyy lasten ja nuorten lautakunta.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa.

Asiaan pyydetyn Suomen Kuntaliiton lausunnon mukaan: "Sukupuolten tasa-arvon edistämisestä ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta säädetään naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa. Sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellot laajennettiin 2015 alusta koskemaan myös sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Lakia myös täydennettiin velvoitteella ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Oppilaitoksia koskevia tasa-arvon edistämissäännöksiä selkeytettiin ja ne laajennettiin koskemaan myös perusopetusta antavia peruskouluja.

Tältä osin tiedoksi myös Kuntaliiton yleiskirje

Kaupunginvaltuusto	§ 8	11.02.2019
Kaupunginhallitus	§ 81	15.04.2019
Kaupunginvaltuusto	§ 18	23.04.2019

<https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Uusi%20yhdenvertaisuuslaki%20ja%20tasa-arvolain%20osittaisuudistus.pdf>

Tasa-arvolaisissa (3 §) sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan ja sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Kts. tarkemmin esim. Kuntaliiton yleiskirje s. 13.

Tasa-arvolaki ottaa huomioon sukupuolen moninaisuuden ja kieltää syrjinnän sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Käsitykseni mukaan esim. aloitteen kohta, ”ohjeistetaan kaikkia kaupungin henkilöstöä ja luottamushenkilöitä huomioimaan päätöksenteossaan, että sukupuolia on kaksi ... ” ei ole tasa-arvolain mukainen.

Tasa-arvolain 5 §:ssä säädetään tasa-arvon toteuttamisesta koulutuksessa ja opetuksessa. Pykälän mukaan mm. viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteuttamista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Tasa-arvolain 5 a §:ssä säädetään toimenpiteistä tasa-arvon edistämiseksi ja tasa-arvosuunnitelman sisällöstä. Sen mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa."

Edellä olevan perusteella valtuustossa tehty aloite on mm. tasa-arvolain sekä perusopetuslain ja -asetuksen vastainen, joten aloitteesta esitettyä kuntakohtaista ohjeistusta ym. ei voi laatia.

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus päättää

1. todeta, että valtuustoaloite on ~~mm. yhdenvertaisuus-~~ ja tasa-arvolain ~~sekä perusopetuslain ja -asetuksen~~ vastainen, (kokouksessa tehdyt muutokset)

2. että aloite ei aiheuta enempää toimenpiteitä,

3. saattaa asian valtuustolle tiedoksi ja esittää, että valtuusto toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Merkittiin, että kaupunginvaltuuston I varapuheenjohtaja Marjo

Kaupunginvaltuusto	§ 8	11.02.2019
Kaupunginhallitus	§ 81	15.04.2019
Kaupunginvaltuusto	§ 18	23.04.2019

Mäkinen-Aakula poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen kello 18.17.

Kaupunginvaltuusto 23.04.2019 § 18

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Orivedellä 2.5.2019